

**ELEKTRON TIJORATDA SHARTNOMALARNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA ULARNI TUZISH TARTIBI**

Abdurahmanov Abdumutal Abdujabborovich

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti,
Biznes huquqi Magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasidagi elektron tijorat sohasidagi bitimlarning tuzish tartibi va tijorat sohasidagi munosabatlarini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilingan. Bundan tashqari O'zbekiston elektron tijorat munosabatlarini tartibga solishning zarurati, ushbu sohadagi muammo va kamchiliklar tahlil qilingan. Ushbu tahlillar natijasida O'zbekistonda elektron tijorat huquqiy asoslarini takomillashtirish yuzasidan bir qancha tajklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: elektron tijorat, elektron shartnomalar, bitim, shartnoma, elektron to'lov, elektron biznes.

Abstract: This article analyzes the civil-legal significance of transactions in the field of e-commerce in the Republic of Uzbekistan and regulatory legal documents regulating relations in the field of commerce. In addition, the necessity of regulation of e-commerce relations of Uzbekistan, problems and shortcomings in this field were analyzed. As a result of these analyses, a number of proposals and recommendations have been developed for the improvement of the legal framework of electronic commerce in Uzbekistan.

Keywords: e-commerce, e-contracts, transaction, contract, e-payment, e-business.

Аннотация: В данной статье анализируются гражданско-правовое значение сделок в сфере электронной коммерции в Республике Узбекистан и нормативные правовые документы, регулирующие отношения в сфере коммерции. Кроме того, были проанализированы необходимость

регулирования отношений электронной торговли Узбекистана, проблемы и недостатки в этой сфере. В результате этих анализов был разработан ряд предложений и рекомендаций по совершенствованию правовой базы электронной коммерции в Узбекистане.

Ключевые слова: электронная коммерция, электронные договоры, сделка, договор, электронный платеж, электронный бизнес.

Fuqarolik amaliyotida tuziladigan shartnomalarning ko'pchiligi ikki tomonlama bo'lib, yuqorida ko'rsatigan olish-sotish shartnomasidan tashqari mahsulot yetkazib berish, mulk ijarasi, pudrat va boshqa shartnomalardan iborat. Shartnomalar tuzilish paytiga, mazmuniga qarab konsenpsual va real shartnomalarga bo'linadi. Huquq va majburiyatlar taraflarning kelishuvi va shartnomani rasmiylashtirganlari zahoti paydo bo'ladi. «Konsenpsual» so'zi lotincha «konsensus» so'zidan olingan bo'lib, «kelishuv» ma'nosini bildiradi. Konsenpsual shartnomaga misol qilib olidi-sotdi, mahsulot yetkazib berish, pudrat, mulkni ijaraga berish kabi shartnomalarni ko'rsatsa bo'ladi. Fuqarolik huquqida aksariyat shartnomalar konsenpsual shartnomalar guruhiga kiradi.

Iqtisodiy aylanmaning izchil rivojlanishi va ijtimoiy munosabatlarning xilma-xilligi shartnomalarning yangi turlarini yaratishga yordam beradi. Fuqarolik-huquqiy shartnomalar tizimi doimiy ravishda rivojlanib bormoqda, chunki ularning aksariyati qonunga zid emas, ularni qanday huquqiy normalar bilan tartibga solish mumkinligi haqida savol tug'iladi. Bu savolga javobni shartnoma huquqi tizimidan izlash kerak. Har qanday yangi turdagi shartnoma nafaqat O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksida aks ettirilmagan, balki huquqiy tartibga solishga sabab bo'lgan xususiyatlar bilan ham tavsiflanadi. Shuning uchun bunday shartnomalarni tizimli tahlil qilish asosida ushbu xususiyatlarni aniqlash va ular nazarda tutadigan huquqiy normalarni qo'llashni ko'rib chiqish kerak. Elektron tijorat sohasidagi shartnomalar tizimi, bir tomondan, uni Fuqarolik huquqining

boshqa quyi tizimlaridan ajratib turadigan, ikkinchi tomondan, har qanday shartnoma munosabatlariga xos xususiyatlarga ega. Bu xususiyatlar barcha fuqarolik shartnomalari uchun qo'llaniladigan yagona qoidalarni shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, elektron tijorat sohasidagi shartnomalar tizimi ko'plab elementlardan (shartnomalarning turlari va turlaridan) iborat bo'lib, ularning har biri fuqarolik shartnomasining umumiy belgilariga ega bo'lib, maxsus huquqiy tartibga solishni talab qiladigan o'ziga xoslik bilan tavsiflanadi.

Shartnomaning mazmunini - bandlari (shartlari, rekvizitlar) tashkil etadi. Fuqarolik kodeksiga muvofiq agar taraflar o'rtasida shartnomaning barcha muhim shartlari yuzasidan talab qilinadigan shaklda kelishuvga erishilgan bo'lsa, shartnoma tuzilgan hisoblanadi. Shartnoma bandlari odatdagi va tasodifiy shartlarga bo'linadi. Qonun hujjatlaridagi bunday turdagi shartnomalar uchun muhim yoki zarur deb hisoblangan shartlar, shuningdek taraflardan birining arizasiga ko'ra kelishib olinishi zarur bo'lgan shartlar muhim shartlar hisoblanadi. Bazi shartnomalar uchun xos muhim bandlar qonun bilan belgilanadi. Chunonchi, mahsulotlar yetkazib berish to'g'risidagi Nizomning 25-bandida takidlanganidek, shartnomada yetkazib beriladigan mahsulot nomi, miqdori va sifati to'g'risidagi shartlar bo'lmasada, shartnoma tuzilmagan hisoblanadi.

Shartnomada ayrim shartlar tegishli turdagi shartnomalar uchun ishlab chiqilishi, belgilanishi nazarda tutilishi mumkin. Shartnomada namunaviy shartlarga xavola qilinmagan hollarda taraflarning munosabatlariga ish muomalasi odatlari sifatida qollaniladi. Shartnomaning tuzilishi Fkning 364-moddasida ko'rsatilganidek, taraflar o'rtasida shartnomaning barcha muhim shartlari yuzasidan talab qilinadigan shaklda 35 kelishuvga erishilgan bo'lsa, shartnoma tuzilgan hisoblanadi. Shartnomaning umumiy tartibda tuzilishi ikki davr bilan belgilanadi. Birinchi davr-shartnoma tuzishga taklif qilish davri bunga, oferta, shartnoma tuzishga taklif qiluvchi esa, oferent deb ataladi. Ikkinchi davr-shartnoma tuzish to'g'risidagi taklifni qabul qilish, bu aksept qabul

qiluvchi esa, akseptant deb ataladi. Shartnoma tuzishning umumiy tarkibiga oid qoidalar FK ning 364-381- moddalarida berilgan. Bu qoidalarda aytishicha, agar shartnoma tuzish to'g'risidagi taklif (oferta) javob uchun muddat talab qilingan bo'lsa bu holda shartnoma ikkinchi taraf (akseptant) tomonidan taklifning qabul qilinganligi holdagina tuzilgan hisoblanadi. Shartnoma tuzilishi uchun taraflarning o'zaro kelishuvining o'zigina kifoya emas. Bu kelishuv tegishli shaklda rasmiylashtirilgan bo'lishi shart. Shartnomalarning shakli FK ning 366-moddasida belgilangan qoidalarga muvofiq bo'lishi shart. Unga asosan, agar qonunda muayyan turdagi shartnomalar uchun ma'lum shakl belgilab qo'yilgan bo'lmasa, shartnoma bitimlar tuzish uchun nazarda tutilgan xar qanday shaklda tuzilishi mumkin. Notarial tasdiqlanishi yoki davlat ro'yxatidan o'tkazilishi shart bo'lgan shartnoma notarial tasdiqlangan yoki ro'yxatdan o'tkazilgan paytdan yetiboran, shartnoma tuzilgan hisoblanadi. Agar taraflar shartnomani muayyan shaklda tuzishga kelishilgan bo'lsalar, garchi qonunda bu turdagi shartnomalar uchun bunday shakl talab qilingan bo'lmasada shartnoma belgilangan shaklga keltirilganidan keyin tuzilgan hisoblanadi. Yozma shartnoma taraflar imzolagan hujjatni tuzish yo'li bilan va pochta, telegraf, teletayp, telefon, elektron aloqa yoki ishonchli suratda aniqlash imkonini beradigan boshqa aloqa yordamida hujjatlar almasish yo'li bilan tuzilishi mumkin. Oferta muayyan shaxsga va shaxslarga ham qaratilgan bo'lishi mumkin. Masalan, mahsulotni reklama qilish, o'z xizmatini taklif yetib e'lon berishnomuayyan shaxslar doirasiga yo'llagan oferta hisoblanadi. Oferta yuborilgan shaxsga uni qabul qilganligi haqida gi javobi aksept hisoblanadi. Aksept pullik va pisandsiz bo'lishi shart. Agar qonunda ish muomalasi odatidan yoki avvalgi munosabatlaridan mano kelib chiqmasa, bu aksept bulmaydi. Agar ofertaga javob uchun muddat tayinlanmasdan, o'g'zaki ravishda qilingan bo'lsa, ikkinchi taraf (akseptant) bu taklifni qabul qilganligini darxol taklif qiluvchiga (ofertaga) bildirgan holdagina shartnoma tuzilgan hisoblanadi. Agar bunday taklif yozma ravishda qilingan bo'lsa, taklifni qabul qilganlik (aksept) to'g'risidagi

javobni olish uchun lozim bo'lgan normal vaqt davomida olingan taqdirdagina shartnoma tuzilgan hisoblanadi. Ofertada taklif qilinganidan boshqacha shartlar asosida shartnoma tuzishga rozilik bildirish haqidagi javob aksept hisoblanmaydi. Bunday javob akseptdan bosh tortish va ayni vaqtda yangi oferta hisoblanadi. Odatda shartnoma tuzilgan joy ko'rsatib o'tilishi kerak. Agar shartnomada uning tuzilgan joyi ko'rsatilgan bo'lmasa, shartnoma oferta yo'llagan fuqaroning yashash joyida yoki yuridik shaxsning joylashgan yerida tuzilgan hisoblanadi.

Fuqarolik kodeksida shartnomalar tuzishda taraflarning erkinligi haqidagi qoida mustaxkamlab qo'yilgan. Binobarin, hech qaysi taraf shartnoma tuzishga majbur qilinmaydi. Biroq, ayrim hollarda majburiy shartnoma tuzilishi mumkin. Bunda shartnomani tuzishga majbur bo'lgan taraf oferta olgan kundan boshlab 30 kun ichida boshqa tarafga aksept to'g'risida, akseptdan voz kechish haqida yoki boshqa shartlar asosida akseptlash haqida (shartnoma loyixasiga o'zining e'tirozlari bayonnomasini qo'shgan holda) bildirmog'i lozim. Basharti, shartnoma tuzish oferent uchun majburiy bo'lsa-yu, u o'z takliflariga ko'ra shartlar asosida akseptlash olsa (shartnoma loyixasiga e'tirozlar bayonnomasi bilan birga), u holda bu taraf bildirish-xabarnoma olingan yoki aksept muddati tamom bo'lgan kundan boshlab 30 kun ichida kelishmovchiliklarni bartaraf etish uchun sudga murojaat qilishga haqli. Elektron hujjatning quyidagi tuzilishi mavjud:

1. Hujjatning umumiy qismi, unda hujjat mazmunini tashkil etuvchi ma'lumotlar, adresat to'g'risidagi ma'lumotlar mavjud. Ba'zi mualliflarning fikriga ko'ra, bunday hujjat yuridik kuchga ega bo'lishi uchun zarur rekvizitlarga (tashkilotning nomi, hujjatni yaratuvchining nomi, tashkilotning joylashgan joyi, hujjatning sanasi, hujjatning kodi) ega bo'lishi kerak.

2. Hujjatning maxsus qismi bir yoki bir nechta elektron imzolardan iborat bo'lishi kerak.

Elektron tijoratni ommalashish yo'lidagi muammolardan biri bu unga ishonchsizlikdir, shuning uchun autentifikatsiyaning ahamiyati kompyuter yoki

tarmoq foydalanuvchisining identifikatori tekshiriladigan va aslida foydalanuvchining shaxs ekanligini tasdiqlovchi jarayon hisoblanadi. Ushbu protsedura identifikatsiyadan (ma'lum bir foydalanuvchi tizimga ma'lum yoki yo'qligini aniqlaydi) va avtorizatsiyadan (ma'lum bir foydalanuvchiga ma'lum tizim resurslariga kirish huquqini beradi) farqlanishi kerak. Autentifikatsiyaning ikki turini ajratish kerak - rasmiy va norasmiy. Agar birinchisi odatda bitimga (masalan, ko'chmas mulkka) yuqori darajadagi ishonchni talab qiladigan hollarda hujjatlarni tasdiqlashda notarius yoki davlat mansabdor shaxsining ishtiroki orqali belgilansa, bu keyinchalik hujjatning daliliy qiymatiga ta'sir qilishi mumkin bo'lsa, ikkinchisi Muayyan autentifikatsiya tartibini tanlagan tomonlarning shartnoma munosabatlari doirasida yotadi [6]. Norasmiy autentifikatsiyaga misol UNCITRALning "Xalqaro kredit o'tkazmalari to'g'risida"gi Model qonuni kitobida, 1992 yil (2-modda), Vashington shtati Yagona Tijorat Kodeksining (UCC) 4A "Mablag'larni o'tkazish" bo'limida va maqolada keltirilgan.

UNCITRAL Model qonunida "autentifikatsiya" atamasi mavjud bo'lib, bu to'lov topshirig'ining jo'natuvchi sifatida ko'rsatilgan shaxs tomonidan chiqarilganligini aniqlash uchun tomonlarning kelishuvi bilan belgilangan tartibni anglatadi. Ushbu atamaning kengroq ma'nosi Vashington shtati UCCda qo'llaniladi, ya'ni "xavfsizlik tartibi" (4A-201-modda), u ham shartnomaviy vositalar bilan (mijoz va bankning kelishuvi) quyidagi maqsadlarda belgilanadi:

1) mijozga to'lov topshirig'ining egaligini tekshirish - ishonchlilik elementi (buyurtmaning haqiqiyliigi) bu yerda xavfsizlik protsedurasini qo'llashda paydo bo'ladi [8];

2) pul o'tkazmasi yoki to'lov topshirig'ining mazmunidagi xatolarni aniqlash - u yaxlitlik tekshiruviga bilvosita havolani o'z ichiga oladi. UCC misolida autentifikatsiya har doim ham elektron shartnoma (muloqot)ning yaxlitligi (o'zgarmasligi) kafolatini anglatmasligini yaxshi ko'rsatib turibdi, bu haqda UNCITRALning 1987 yildagi pul mablag'larini elektron o'tkazish bo'yicha yuridik

qo'llanmasida aytib o'tilgan. EDS yordamida autentifikatsiya qilish degani. haqiqiy asosda autentifikatsiya qilish, ya'ni uning vositalari foydalanuvchiga tegishli bo'lgan ma'lum bir narsadir (imzo kaliti, smart-karta va boshqalar). Shuningdek, foydalanuvchiga ma'lum bo'lgan ma'lumotlar (bir martalik yoki ko'p martalik parol, parol, shaxsiy identifikator va boshqalar) asosida yoki shaxsiy xususiyatga bog'liq bo'lgan xususiyatlar asosida esda qoladigan xususiyat bo'yicha autentifikatsiya qilish mumkin. Barmoq izlari, retinaning tasviri, qo'l geometriyasi, ovozi, yuz xususiyatlari, terish usuli va imzoning dinamik xususiyatlarini o'z ichiga olgan foydalanuvchining jismoniy xususiyatlari yoki sifati (biometrik xarakteristikalar) [9]. Yuqoridagilardan ko'rinib turibdiki, elektron raqamli imzo bir vaqtning o'zida elektron hujjatni imzolash va autentifikatsiya qilish muammosini hal qiladi.

Ushbu barcha holatlar bilan bog'liq holda, elektron shaklda bitim tuzishda tomonlar oladigan bir qator afzalliklarni ajratib ko'rsatish mumkin .

Birinchi, harakatchanlik. Muzokaralar va shartnomani topshirish axborot tarmoqlari orqali amalga oshiriladi, bu esa tomonlarning vaqti va xarajatlarini sezilarli darajada tejaydi.

Ikkinchi, barqarorlik. Yuboruvchi tomon sudda shartnoma o'zi tomonidan imzolanmaganligini, ya'ni bitim o'z bilgan holda yoki uning tomonidan qo'pol qoidabuzarlik mavjud bo'lganda tuzilganligini da'vo qila olmaydi [11], chunki ERI bilan hujjat soxtalashtirish deyarli mumkin emas. Biroq, shartnomalarning muhim qismi robot dasturlari tomonidan inson ishtirokisiz tuzilganligini tushunish muhimdir. Moddiy makonda ommaviy shartnoma tuzishda avtomatlardan foydalanish odatiy hol emas (masalan, ichimliklar uchun avtomat va boshqalar). Internetda avtomatlarning elektron analoglari, ya'ni robot dasturlari ham qo'llaniladi. Ular shartnomani tuzish va qabul qilishda yordam beradi. Bu ba'zi mamlakatlarda insonning bevosita ishtirokisiz robot dasturlari tomonidan tuzilgan shartnomalarning haqiqiylikiga nisbatan noaniqlikni keltirib chiqaradi, bu esa subyektning irodasiga shubha uyg'otadi. Bu shubhalar robot dasturi

muvaffaqiyatsiz bo'lishi mumkinligiga asoslanadi.

Shunday qilib, aksi isbotlanmaguncha, shartnoma tomonlarning haqiqiy irodasini o'z ichiga olgan deb e'tirof etiladi. EDI bilan shartnomalar tuzishda yuzaga keladigan asosiy muammolar quyidagilardan iborat:

a) shartnomani tuzish joyini aniqlashning qiyinligi. Bu savol nafaqat kontragentlar turli shtatlarning rezidentlari bo'lganida paydo bo'ladi. Zero, Oferta taklifini nafaqat o'zi rezident bo'lgan davlat hududida joylashgan serverga, balki dunyoning istalgan nuqtasida internet tarmog'iga ulangan serverga ham joylashtirishi mumkin. Akseptor, shuningdek, sayohat paytida (samolyot, dengiz kemasi va boshqalar) akseptni portativ kompyuter bilan yuborishi mumkin;

b) shartnomani tuzish faktining isbotlanganligi, shartnomada ko'rsatilgan ma'lumotlarning saqlanishi va o'zgarmasligi. Shartnoma tuzish huquqni muhofaza qiluvchi organlar tomonidan shunchaki kompyuter yozuvi bo'lgani uchun rad etilishiga yo'l qo'yib bo'lmaydi. Shartnomaning mavjudligini aniqlashda, quyidagi omillar hisobga olinadi: har bir tomon tomonidan ishlatiladigan uskuning murakkabligi; ularning tijorat faoliyatining tabiati; ushbu tomonlar o'rtasida tuzilgan tijorat bitimlarining chastotasi; bitimning turi va hajmi; muayyan huquq tizimidagi imzo talablari; aloqa tizimlarining imkoniyatlari; belgilangan vositachilarning haqiqiylikini aniqlash va tomonlar tomonidan ularning bajarilishini aniqlash bo'yicha protseduralar majmui; savdo odatlari va amaliyotiga rioya qilish; ruxsatsiz xabarlardan sug'urta mavjudligi va boshqalar;

c) shartnomada mavjud bo'lgan ma'lumotlarning maxfiyligi. Axborot tarmog'iga ega bo'lgan tashkilotlar tomonlar rioya qilishi kerak bo'lgan xavfsizlik standartlarini o'rnatishi kerak, aks holda ma'lumotlarning yaxlitligi va maxfiyligi prezumpsiyasi mavjud. Shartnoma taklif yuborgan shaxs tomonidan qabul qilingan paytdan boshlab tuzilgan deb e'tirof etiladi.

Oferta va aksept to'g'risidagi qoidalar bitim taraflarining fuqaroligiga qarab qo'llaniladi; Shunday qilib, kontinental huquq tizimining umumiy qoidalaridan

kelib chiqadiki, taklifni bergan shaxs ma'lum darajada u bilan bog'langan, ofertani qaytarib olish to'g'risidagi bildirishnoma taklifni qabul qilishdan oldinroq olingan bo'lsagina taklif qiladi. Anglo-Amerika huquq tizimida taklif qabul qilinmaguncha uni qilgan shaxs uchun majburiy emas va u qabul qilinmaguncha erkin qaytarib olinishi mumkin. Ko'pincha elektron ma'lumotlar almashinuvi yordamida amalga oshiriladigan operatsiyalar tashqi iqtisodiy va transmilliy xarakterga ega bo'lib, ular tegishli ravishda xalqaro xususiy huquq normalari bilan tartibga solinadi. Ushbu munosabatlar elektron bitim turli davlatlarning shaxslari tomonidan tuzilganda, veb-saytdan foydalanish natijasida etkazilgan zarar xorijiy davlat hududida etkazilganda, veb-saytda joylashtirilgan ma'lumotlar xorijiy davlatning qonun hujjatlarini buzganida yuzaga keladi. Bundan tashqari, virtual makondagi huquqiy munosabatlarning turli davlatlarning huquqiy buyruqlari bilan aloqasi kamroq aniq bo'lishi mumkin. Bu, xususan, serverning joylashuvi va provayderning fuqaroligini ko'rsatishi mumkin. Aslida, har qanday Internet-huquqiy munosabatlar xorijiy elementga ega va u yoki bu tarzda turli davlatlarning huquqiy tartibi bilan bog'liqdir. Shartnoma tuzish tartibiga nisbatan amaldagi qonunchilikdagi ziddiyatlarni hal qilishda ko'pincha joy tushunchasi (shartnomani tuzish joyi, joylashgan joyi, yashash joyi) qo'llaniladi. Internetda tuzilgan shartnomalarning ushbu kontseptsiyasi qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi: qoida tariqasida, taklif qiluvchi shartnoma qayerda tuzilishini bila olmaydi. Bunda O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 376-moddasi va 1190-moddasining me'yorlaridan foydalanish zarur: "Agar shartnomada uning tuzilgan joyi ko'rsatilgan bo'lmasa, shartnoma offera yo'llagan fuqaroning yashash joyida yoki yuridik shaxsning joylashgan yerida tuzilgan hisoblanadi". Shunday qilib, shunday xulosa qilish mumkinki, elektron tijorat ijtimoiy munosabatlarning o'ziga xos xususiyatiga ega bo'lib, elektron savdoni tashkil etishga qaratilgan mustaqil shartnomalar tizimini tashkil qiladi. Ushbu tizim savdo shartnomalari tizimining quyi tizimi bo'lib, u o'z navbatida fuqarolik-huquqiy shartnomalar tizimining

elementini tashkil qiladi. Elektron shartnoma shakli yozma ravishda ko'rsatiladi. Elektron shartnomaning o'zi pudratchilarni ishonchli identifikatsiya qilish vositasi sifatida elektron raqamli imzo bilan muhrlangan moddiy tashuvchidagi hujjatdir.

ADABIYOTLAR:

1. Яковенко А. (2019). Гражданско-правовая специфика сделок в электронной коммерции. Обзор законодательства Узбекистана, (2), 33–37. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/uzbek_law_review/article/view/12621
2. Ананько А. Электронная форма сделки в международной торговле. <http://www.russianlaw.net/law/doc/a124.htm>
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси//<https://president.uz/uz/lists/view>.
4. Р.Ж.Рузиев Номланмаган шартноманинг ҳуқуқий моҳияти. –Т., Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили. 2015 №1. 19-23 бетлар.
5. Ananko. Conclusion of contracts by electronic data exchange. <http://www.russianlaw.net/law/doc/a123.htm>.
6. D.K. Aleksandrov. Electronic-digital form of the contract. <http://www.russianlaw.net/law/doc/a111.htm>.
7. A. Ananko. Electronic form of transaction in international trade. <http://www.russianlaw.net/law/doc/a124.htm>